

ԱՐԵՎՈՅԱ ԱՐԱՐՏԵԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԵՐԵՐԻ ԶՈՐԵՊԵՐԻ ԵՒ ՇԱՐՔԻ ՕՐԵՐԸ

ՕՒՍՈՒՄՆԵՐ

Համարատու — Տնօրէն

ՏԱՐԵԴԻՆ ԿԱՆԻՒԿ

ԻԶՄԻՐ	Օմ. Կոն	1
ԴՈՒՐԱՆ	Մէջհոյ	6
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐ	Յրանք	23

ԾԱՆՈԹՅԱՆ

5	զրու. տղը	Միւս Կոն
2	զրու.	Երկու Կոն
60	փարս	Երեք Կոն

Վ. ՊԱՆՈՒՄՆԵՐ

Հիմնադիր

Ա. Կ. ԱՂԱՋԱՐՆԱՆ, Կը անօրինէ բաժանորդագրութեան եւ ծանուցման վե-
րաբերաւ բոլոր գործերը: Երբեք չի կրնար ընդհատուիլ ծանուցման փոխարին:

Կը եւ է գրութիւն, յօդուած կամ նամակ, որ ուղղակի ՏՆՕՐԵՆՈՒԹԵԱՆ
կը վերաբերի, տնօրէնին կը ըստի: Սեպտեմբր 17

ԻԶՄԻՐ, ՇԱՐՔԻ, 16/23 ՅԱՆՈՒՍ 1884

ԲՐՈՆԻԿԱՆ

ՏԻՐԱՆ ԷՃ. ԹԱՐԵՐԻՆ

Երբեք տաւառ քաղաքին հա-
տարակութեան մէջ տարածուե-
ցաւ Տիրան էֆէնտի թագթագ-
եանի միտքնաւորութեան գոյժը:
Իզմիրի համայն ժողովրդեան վը-
րայ ստուգիւ տնտիւ ներդրումը
թիւն մ'ըլլաւ: ամենա յարգան-
քն ու սէրը և ընդհանուրին
համակրութիւնը վայելող այս նը-
շանտոր անձինս ողբալի մահը
եղբորդի հոգեւոր Պօղոս
Արքեպիսկոպոսին Զմիւռնիոյ և
Նախկին Պատրիարքին Կ. Պօլոս,
Ժողովուրդի և Կաթողիկոսի
Ժողովութեան, և պաշտօնեայ
արտաքին յարաբերութեանց դե-
ւանին Զմիւռնիոյ Տիրան էֆէն-
տի թագթագեան անձնական
տկարութիւն մը դարձան: Հա-
մար անցեալ տարի Ներսիս ու-
ղեւորած և գրեթէ կատարելա-
պէս աղաքինսէ կտուր քաղաքս
վերադարձած էր քանի մ'ամիս
է վըր, երբ վըրին առնանք
կրկին ընկողմանեցաւ, և հակա-
ռակ ամեն կերպ թէ՛ բժշկական
և թէ՛ այլ ինչանց անկարելի ե-
ղաւ խուսափել մահու ճիւղան
ներէն:

Յուդարկաւորութեան հանդէ-
քն երկուցեան ժամը հինգին տ-
ունները կատարուեցաւ հան-
գուցելոյն զոտիւր արժանի ճեղ
փայլով: Ժամ մ'առաւ խուսն
բաղմութիւն մ'արդէն գրաւած
էր մեռելատան ներսն ու բոլոր-
ախիւր:

Տարածած մահացեալն իր յե-
տին կոյսան ուղարկաւորող հան-
գիտարմըն կ'առաջնորդէր գաղ-
թիական վիճի մարտանալին
նուազածու խումբը, որ յաջորդ-
թաց քայլերով կ'առաջնար
արարեկ եղանակներ նուազեցու-
նար կը հետեւէին ուստիկաներու
խումբը սկսեց յուսն ձգեալ,
որմէ ետեւ կուգային հետզհետէ
զինուորաց, զօրականաց և քա-
ղաքացաւորութեան պահակաց
խումբերը:

Ապա կ'երևին իրենց համա-
գլխաւորը զօրապետը Սալի
և Օսման փաշաները, գաղղա-
կան նաւին բարձրատիման ըս-
պանքը: Իսկոյն յետոյ կը տես-
նուին զընտանաւորեալ երգեցիկ
մանկներ, դասն քահանայից և
Սրբազան Առաջնորդն քաղաքիս,

որոյ կ'ընկերակցէր Յունաց ա-
ռաջնորդական Տեղապահ Հայրը:

Սգոյ պատառը կը լրէին հիւ-
պատուք, որոց ամբողջ գաղ-
ներկայ էր համազգեստեալ: Դա-
գաղին առկէին կը քայլէին Ար-
տաքին յարաբերութեանց դի-
ւանի առաջին քարտուղար էտ-
հէմ էֆէնտի և Առաքական
Դատարանի Թարգման Ճօրճի է-
ֆէնտի ի ձեռին կը բռնէր մահա-
ցած էր թէ՛ Օսմանեան և թէ՛
Երուսաղեան զանազան վեհապե-
տաց կողմանէ:

Դադարին կը հետեւէին նախ
անդամը ընտանեացն ողբացե-
լոյն և առժամանակեայ կերպով
սորա պաշտօնը վարող և Բառա-
պայի երկաթուղայն կայսերա-
կան գոմիսէր Արմենակ էֆէնտի,
տեղադր երուսաղեան և յոյն մամ-
լոյ ներկայիցը, բոլոր հասարա-
կութեանց ականաւոր անձինք և
վերջապէս խուսն բաղմութիւն
մը ամեն դասու անձանց:

Մեռելահանդէսն այս կարգաւ
Պէլլա վիթիայէն դէպի ծովնոր
պատարով քաղաքին ելաւ: Ողբէն
հասաւ ի Օ. Ստեփաննոս եկե-
ղեցի, ուր արդէն խուսած էր
անհամար բաղմութիւն մը:

Եկեղեցական արորողութիւն-
ները լրանալէ ետեւ Սրբազան Ա-
ռաջնորդը դամբանական սրտա-
ռուչ բանախօսութիւն մ'ըլլաւ,
մի առ մի թուեց հանգուցելոյն
առաքինութիւններն ու ընտիր
յատկութիւնները, որմէ ետեւ
ողբացելոյն մարմինն առաջնոր-
դուեցաւ իր յետին կայսնը:

Հոն ևս յետ կատարման թա-
ղումի, ներկայից առաջնորդ-
ութեամբ սրտայոյլ դամբանական
մ'արտասանեց Յ. Գ. Բարաքեան
էֆէնտի, ուր նշանակելով հան-
գուցելոյն ընտիր բարեմասնու-
թիւններն և պարզելով թէ՛ որ-
քան ողբալի էր Տիրան էֆէնտի
այս վաղահաս մահը՝ յարտատու
շարժեց գերեզմանին շուրջը բո-
ւորով բաղմութիւնը:

Տիրան էֆէնտի թագթագեան
տակաւին բոլորած չէր գրեթէ
քառասուն գարուններ: Ուսեալ,
բարեկրթ և հանճարեղ՝ շատ
կանուխ, այսինքն քոսնէն աւելի
տարիներ է ի վըր սկսած էր տե-
րութեան ծառայել, զանազան
մեծ պաշտօններ կատարելով թէ՛
Պօլոս և թէ՛ Իզմիր մէջ: Նախ
քաղաքիս կառավարութեան, յե-
տոյ մայրաքաղաքին մէջ Սպա-
րապետութեան Դասն մօտ թարգ-
մանի պաշտօններ վարեց: Աւելի
չնը մեր քաղաքի տպագրական
վերապետը և համանգամայն
արտաքին յարաբերութեանց դի-
ւանի պաշտօնեայ կարգուեցաւ:
Երկար տարիներ է ի վըր իր այս
վերջին պաշտօնին մէջ գրեալ
ընդհանուրին յարգանքն ու հա-
մակրութիւնն իր քաղաք, հեղա-

համբար և բարեպաշտ՝ բնա-
ւորութեամբ: Օսմանեան նախա-
բարաց և մեծամեծաւ ամեն ա-
նոնք որք կառավարչութիւնը
րած են մեր վերջին, մահ-
նաւոր համակրութիւն մը տա-
ծած են առ Տիրան էֆէնտի, ինչ-
պէս նաեւ երուսաղեան բոլոր տե-
րութեանց հիւպատոսներ համ-
բաւ տարածուած էր մինչեւ
երուսաղեան մեծամեծ կառավա-
րութեանց մէջ, վստահ յարա-
բար քաղաքս այլևիկ թէ՛
ծովապետ, թէ՛ հրատանտարը
և թէ՛ իշխանադուք միշտ նորա-
քաղաք յիշատակներով՝ կը մեկ-
նէին: Պատուած էր նա թէ՛ օս-
մանեան և թէ՛ երուսաղեան զա-
նազան տերութեանց համազան
կարգի շքանշաններով: Ի մէջ այ-
լոց, ինչպէս Մէճիթիէի և Օս-
մանիէի, նոյնպէս գաղղիական
Պատուի Լէգէտի նշանները կը
փայլէին իր կուրծքին վրայ:

Այսպէս ահա, բոլոր ողբա-
նօք և նշաններով, բոլոր այս
ընդհանուր յարգանք և համա-
կրութեամբ շքանշաններով, ի մէջ
կրկին ամենակարեւոր երկրորդա-
պաշտօնեայ մը վաղ ընդ փոյթ
գերեզման կ'ըլլայ, կարծես ան-
գամ մ'ալ յիշեցունելու համար
մարդոց Մարմնին այն հաշակա-
ւոր և ճշմարիտ խօսքը թէ՛ առ-
նայնութիւն ունայնութեանց, ա-
մենայն ինչ բնութանց է՝ այս
սպիտակ հիւսն մէջ:

Դառն է ստուգիւ այս մահը,
և մեծ կորուստ մ'է թէ՛ տերու-
թեան թէ՛ ազգին և թէ՛ իր ըն-
տանեաց համար, սակայն յիշե-
ցնելով Սարգիսի այդ օտոյն և
մանաւանդ երկնային կնաց յա-
ւիտեականութիւնն ու հանգու-
ցելոյն ընտիր հոգեւոր ընտան-
ութիւնը՝ միջնորդութիւն կը մաղ-
թենք իր ազնուափայլ ախիոյն
ու մօր, բարեկրթ եղբորն, ամ-
բողջ ընտանեաց և բոլոր բարե-
կամաց՝ որք ունին ողբալ զինքը:

Իզմիրի Բարաքի ներքու-
թեանց մօտ կարգուա կայսե-
րական դոմիսէր Շամիէֆէնտի
քաղաքս համայնով, իրաւաւո-
նին անցած է:

Այսքանի Միթիսարըն առջի
որ քաղաքս գաղով եղական
կառավարութեան ինչ նա հրա-
հանգներ ստանալէ ետեւ կրէի
վերադարձաւ պաշտօնեային:

Երէկ զիշեր Այլա Ֆրիւնիւ-
կեղեցւոյ դուրսն և Կիօնէի
վաճառատան դիմացը գտնուող
խանութ մը գող մանուրով՝ եր-
սուն ոսկւոյ չափ գումար մը գո-
ցէր են:

Անցեալ զիշեր երկու չարա-
գործներ հայ քահանայի մը վը-
րայ յարձակելով ուղեր են քը-
սակն և ժամացոյցը կողպտել:
Տէր հայրը կը յաջողի թէ՛ եւ իր
քսակն ու ժամացոյցը պաշտպա-
նել, բայց զինքը բռնող ապի-
րաններն մին կը յանդգնի ապ-
տակ մը դարձել Ս. Ստեփաննոս
Եկեղեցւոյ պաշտօնէին երեսին:
Անձնապաշտպանութիւնն ան-
շուշտ գիմաղարութիւն համարե-
լով՝ այդ չարագործ ապիրատը
կը յանդգնի զարնել ապտակ մը
ալ տէր հօր միւս երեսին, որ
չենք յուսար թէ տրամադրու-
թիւն ունենար կամաւ դարձու-
նելու, բայց պատուիրանաց Ան-
տարանի:

Աքհիարի մէջ հրդեհ ծագե-
լով տանի չափ խանութներ հրոյ
ճարակ եղեր են:

Պալատներ կողմերէն մօրախ-
ներուն բարբոսին անհետացած
բլլալը տեղադրեց գաղմագմին
կողմէ բոլոր կըտրուի:

Իմացուելով թէ, Դաղղիոյ
Թուրք քաղաքին մէջ քոլէրա
երեան ելած է, Պօլոս առողջա-
պահական տեսչութիւնն ինչպէս
Պրուսիա և Տրիպոլիոյ, նոյնպէս
մեր քաղաքի կառավարչին հրա-
մանքով է, որպէսզի անկէ՛ ե-
կող նաւերն աղաւ չձգուին նա-
ւահանգիստ մտնել, մինչեւ որ
օրինական քարանձիւնն չ'ան-
ցունեն կամ յիշեալ քաղաքաց
և կամ մեր քաղաքին մօտ Բա-
ղաւէնի քարանձիւններուն մէջ:
Վերջին լուրերուն նայելով,
քոլէրան անցեալ հինգ շաբթի ե-
րեւան ելէր է Թուրքի մէջ, որ-
մէ մեռէր են նոյն օրը 1, երկ-
րորդ օրը 2, երրորդ օրը 4, չոր-
րորդ օրը 13 հոգի: Վերջերորդ
օրը բռնուէր են 40 հոգի որոց
19ը մեռէր են: Ասոր վրայ 8000
հոգի փախան թուրքներ: Դաղ-
ղիոյ կառավարութիւնը պէտք
եղած պահպանողական զգու-
շութիւնները ձեռք առած է:
Յունական կառավարութիւնն ալ
քարանձիւն հաստատեց Մար-
սիլայէն եկած նաւերուն հա-
մար:

Դուք Առաջին կ'իմացունեն թէ
անցեալ Մայիս ամսոյ մէջ տնե-
ղը թէ՛ և ճարակէր է, բայց վըր-
ջին օրերս նուազերու վրայ է,
և թէ՛ ո՛չ որ և է տարափոխիկ
ակտի և ո՛չ ալ կենդանեայ հիւ-
ւանդութեան նշաններ չ'կան:

Հոլանտայի դեսպանն այսօր
քաղաքս հասաւ, ուր քանի մը
օր կենալով պիտի մեկնի Յը-
րանս:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԵՄԵՆԻՆԻՍ

Հանրային կրթութեան և չի-
նութեանց ծախսոց օգնութիւն
մ'ըլլաւ համար, 1884 Մարտ
1/13էն սկսեալ կայսերական Ի-
րատնով վերջին շննդ տու-
քն հարկերն 18 աւելցած է,
ուստի տասնորդն այսուհետեւ
պիտի բլլայ հարկին 11. 80,
փոխանակ հարկին 10ի: Աֆի-
նի, Խալիպի, Փիան քեօքի,
Փալատի, Մահմուդիէի, նաեւ
Իզմիրի Դաղղիոյ խաղողներուն
և Այաքի, Նաղէլիի, Թիքէի,
Պալատներ, Դուշապի թու-
ղերուն տասնորդական տու-
քին Իզմիրի մէջ վաճառական-
ներէն առնուած են ի հաշիւ այն
երկրագործաց՝ որք իրենց ար-
տադրութիւնը ծախած են կան-
խաւ անոնց, վասն որոյ կը յայ-
տարարուի քաղաքիս վաճառա-
կանաց, որպէսզի սոյն կարգա-
դրութեանց վրայ հարկ եղած
տեղեկութիւնները տան, վերջի-
նէն ներքեւ գտնուող իրենց
մարդերուն կամ գործակալնե-
րուն:

(Կիւս Կառնալիս)

11/23 Յունիս 1884

ԱՌԵՆՏԻՆԱԿԱՆ

ԱՅԻՆԻ ԵՒ ԳԵՐԵՆԻՍ ԵՄԵՆԻՆԻՍ
Ծախուեցաւ մէջ կողով, զին 103
հանգանակ կողով այլապ խախտու-
ցին 96-102: ԲԱՄԱՍԻՍ ԵՄԵՆԻՍ
կաւ կը ծախուի: Այս շաբթու տաղ
հազար կենդանայի չափ ծախուեցաւ
բանուած անգլիական առաջին տե-
սակին զինն է 92-103: Երկրորդ
տեսակը 73-82: ԲԱՄԱՍԻՍ ԵՄԵՆԻՍ
ստորին տեսակը 43-57: ԲԱՄԱՍԻՍ
զիններ թիւ են: Այս շաբթու գործ-
չեղաւ, հունձքին վերջերս բլլալով
այս պարանջին ունեցողները կը դի-
մանան և չեն լինելու: Գիներն որ
անուամբ վրայ են 560-62 Բաթա-
ն և Սալաթ: Երեսին: Երուսաղ
տեսակը 73-82: ԲԱՄԱՍԻՍ ԵՄԵՆԻՍ
լու համար տեսողներու ձեռք շտա-
պող զիններով բազմակ զինը, կըտրու-
թի թագթի մէջ միայն երկուհազար
դէմ պատրաստ արարեց կայ, որու
չափ դարձերն ալ հազիւ կ'ընտրուին:
ԲԱՄԱՍԻՍ Ծախուեցաւ զինքն 6 հազար
կենդանայ, որուն 4 հազարը 2-ւոյ,
զին 543: Միւս 2 հազար կենդանայ
էրէն զին 291-527 1)2: ԶԵՂԻՍ Ծա-
խուեցաւ 70 տոյրակ, զին 14-13
53)40: ԲԱՄԱՍԻՍ ԵՄԵՆԻՍ զորք չեղաւ:
ԳԱՄԻՆ Բառական մեծ քանակու-
թեամբ, այսինքն 33 հազար քիլո-
ծախուեցաւ, զին 15 5)4-14 5)4:
ԲԱՄԱՍԻՍ Ծախուեցաւ 330,000 քաւ,
զին 53 1)2-56 1)2 փարս: ԶԱՄԻՉ
էն տեսակին առուծախը միւսնոյն
անգործ վիճակին մէջ է կրնալը ը-
սել թէ յուսահատական դադարում
մը կայ: Այս վիճակը, նոյն պարան-
ջին Գաղղիոյ մէջ ունեցած տխուր և
տարօրինակ վիճակին անխուսելի
կրկնապարտածն է գրեթէ Յ. Այս
շաբթու անցեալ շաբթին աւելի
յոսի է ուրիմն այս տարանաց ա-
ռուծախին վիճակը: Օր մ'առաւ ե-
ղած առուծախը՝ հետեւեալ օրը կը
մեծութիւն պարանջը ընտելէ ետեւ,
թէ ևս այս կերպու ալ քիչ գործ ե-
ղաւ, և ցաւը կը հաստատեն որ
տակաւին քանի մը դահիկան ալ գի-
ներն իլան: Թիքի ընտիր տեսակէն
գործ չկայ: Խոտմիկի լաւ տեսակէն
քիչ մը տարանք ծախուեցաւ 40 դը-
րուի կենդանայ: 2-ւոյ տեսակին
ընտիրն զինն է նաեւ 40 դըրու, բայց
այս տարանքը գրեթէ սպառած է:

ԼՈՒՐԵՐ

455220

ՊՈՒՔՐԵՇ, 20 Յունիս. Խորհրդարանաց արտատոմոր նիստին փակումն աւետող պատգամաւորութիւնը, որ այսօր ընտրուեցաւ թագաւորին կողմանէ, կը ծանուցանէ այն կարեւոր յառաջդիմութիւններն, որք եղած են սահմանադրութեան վերաբերմամբ, ընտրական օրինաց բարենորոգութեամբ և ուրիշ անտեսադիտական ու գանձային եւ այլ օրինօք, նաեւ կը հաստատէ գանձույց զարգացումն ու պիտոժէին հաւասարակշռութիւնը: Արքունական քառասունամեջ հաստատութեան վերաբերութեամբ, պատգամաւորութիւնը կ'հաստատէ որ սահմանադրական ժառանգական միապետութիւնն անկիւնաքարն է մեր ընկերական շէնքին, և այսօրիայ և փոխադրութեան ու անձնութեան նոր ապացոյց մ'է առ Վեհապետն: Երկիրը կրնայ առաջադիմ ըլլալ, թէ թագաւորին պալատին մէջ, որ ազգին պալատն է, իր գաղափարները, բոլոր գաղափարներն ու պատգամները ներշնչող մը պիտի գտնեն: Վերջապէս պատգամաւորութիւնը կը հաստատէ թէ, Ռուսիայի իր հաստատամիտ ընթացքին չը նորոգելու ներուային մէջ ստացած է անանկ գիրք մը՝ ընդ որ կըրնայ պարծիլ: —

ԱՄՍԹԻՐՏԱՄ, 21 Յունիս. Հռչանաւորի գահուն միակ ժառանգորդ Օրանօի իշխանն այս օր մեռաւ կէս օրէն ետեւ: (Արքայադուռն իշխան Կիլիմ-Ալեքսանտր Շարլ-Հանրի-Փրէտէ-րիք իշխան Օրանօի՝ ծնած է Լա Հէյր մէջ 1831 օգոստ. 1ին):

ԽՈՒՅՄԶԻ և այլ փարիզեան լրագրաց ի պատասխան, ի մասին Հոլանտայի գահուն յաջորդութեան, Հիւսիսային-Արմանիոյ Կաթիլի դիտել կուտայ թէ, հոլանտական սահմանադրութիւնն այս մասին պայծառ և անվիճելի տրամադրութիւններ կը պարունակէ, որք բոլորովին կը մերժեն օտար միջամտութիւն, ուստի

կրնայ հաստատուիլ այս վարկեանէս, թէ Հոլանտայի գահուն յաջորդութեան եւրոպական խնդիր մ'ընելու փորձը վիժած է: —

ՊԵՐՍԻՆԻ ԹԻՆԵՐ՝ լրագրող կը պատմէ թէ, կայսեր Վիսպատէն ճամբորդելու մտադրութենէն ետ կենտրոն միակ պատճառն էր Ելպէրֆէլտի մէջ քանի մ'օր առաջ կնոջ մ'ընկերութեամբ Ամերիկայի մը ձերբակալումը: Այս Ամերիկացին կասկածներ յարուցած էր ռուսականութեան: —

Վախնին մէջ խորձերը խուզարկութեամբ չորս ծրար ուժանակ գտնեն, որ այդ Ամերիկացուն կը վերաբերէր, և ստիկանութիւնն համոզուէր է որ այդ բռնակցի նիւթերը կայսեր կենաց դէմ գաւազներու պիտի ծառայէին Վիսպատէնի մէջ: —

ՄԻՆԻՆԻՆԻՆԻ մէջ ուրիշ անհատ մ'եւս յիշեալ Ամերիկացիին մեղսակից կասկածուելով ձերբակալուած է: —

ՌՈՒՅՄԶԻ ՄԵՐՎ. — Քաւքաս լրագրող Տոնուրօֆ-Քոստօֆ իշխանին ի Մէրվ բրած ճամբորդութեան մէջ պատմութիւնը կը նշէ, թէ գիշերն անցանելու համար ճիւղաւորը Քոստօֆ կոչուած աւաղուտ վայրն օփեւանած առանց, գիւմաւորքն են զինքը տեղացի հազարաւոր հեծեալաւորքեր, ընկերակցութեամբ իրենց խանութուն և Մէրվի զինուորական վարիչ Ալեքսանտր Գեղապետին: Հետեւեալ օր, այս հեծեալաւորք, իւրաքանչիւր ցեղի խան իւր զուլան ունենալով, ցանկ մը կաղմեցին այն ուղիին վրայ՝ որ կ'առաջնորդէ դէպ իրենց ռասթա: Իշխան Քոստօֆ այս հեծեալաւորքը առջեւն անցաւ զիրենք բարեկեցով: Յետոյ հրաման բրած իր չորս բոլորակ մը կառնելով և իւր զինքը, իւրենց զինուորական մ'ըջրած իրենց: Ունկնդրաց մէջէն հաւանութեան ցոյցն եղան երբ իշխանը կըսէր թէ, Ռուսիոյ նոր հպատակները կը պարտաւորուէին խաղաղութեամբ ապրել, իրենց զարգացման հետամտիլ առանց իրենց գոյքերուն կորուստէ մը վախճալու, և առանց ուրիշին վնասելու: —

Հետեւեալ օր, իշխանն ուստիս արեւելեան կողմը դնաց: —

ՌՈՒՅՄԶԻՆՅԱՐՈՅ Կարդու թագաւորին, ազգային ժողովոյ փակման առիւ, մէկ ճառը կարդացուած է, որուն ահաւասիկ համառօտութիւնը. «Սէնթթօր և Երեսօրեան պարունայք. Օրէնդարքը ժողովոյ արդի նիստն երկար և արիւնշառ եղաւ խիստ դժուարէն գործ մ'ունեցաւ ի գլուխ հանելու, այսինքն վերաբերելու Նահանգաւորութիւնն և զերկիրն ժառել ընտրական նոր օրէնքով: Ք. Այս բարենորոգութիւնը պահանջէր բարոյական նիւթական յառաջդիմութիւն, զորս ազգին իրականացուց լայն տարածութեան մէջ: Կարգիլ երկիրը կըրգար նոցա հակաւորութիւնը: Բայց իրադրութեամբ դժուար էր և խնդիրն անգին չկրցաւ լուծում գտնել: Նախորդող հերթով բքնանցիք, ինքնիք և իրացուցիք զայն: Արհեստագործ դուք այդ կերպով սղոյն ապագան և երկիրն ինքի հետ ջերմ երախտադրութեամբ մէջ պիտի պահէ առանց համար, որք կրցան բարի վարձանի մը յանդէլ այս փախուի և կարեւոր գործը Այս բարենորոգութեամբ նոր դարաւորելու մը կը բացուի, ուր մենքս ալ կը պարտուինք բոլոր ոյժով աշխատել երկիրն բարոյական և նիւթական զարգացումն: Չեմ գործունէութիւնն այդտեղ չը վերջանար միայն: Տընտեսագիտական և գանձային կարեւոր բարենորոգութիւններ ալ բերին: Արքունական ստացուածքն հաստատուելով, կրկին ազաւորացիք թէ ժառանգական սահմանադրական միապետութիւնը զարգացուց մէջ: Այսպէս իս ունեցած վտահաւորութեան և յորման կըրգունիմ երախտագրութեամբ ձեր այդ անձնութիւնը: Ի ներքուստ զորացուելով՝ կրնանք ապագայն ապահով նկատել, և կը հաստատեմ բարեբաղդութեամբ թէ մեր հաստատամիտ ընթացքը, մեր զարգացումն ամեն կողմ վստահութեամբ: —

Իշխանը կը ներշնչեն: Այս կարեւոր նիստը վերացնելով ձեր ընտանեաց գիրքը կը գաւազէ խղճի հանգարտութեամբ, թէ ջանք և իմաստութեամբ աշխատեցաւ մեծ բարենորոգութեան մ'իրականացման, որ չպիտի յապաղի իր բարեբեր արգասիքն արտաւորելու: Բոլոր սրտովս կը մտաւորեմ առ Աստուած, որ միշտ պահպանած է մեր սիրելի հայրենիքը, զի օրհնէ մեր գաղութիւնները զորս ունեցանք այս գարնան: Այս անգամ եւս կը բաժնուինք, ինչպէս որ միշտ կը միտնանք այն ձայնի որ զմեզ կը ներշնչէ և կը միացունէ թէ. «Կեցցէ՛ Ռուսիան»:

ԿԱՐԱՆՈՍ

ԼԱ ԹԻՒՐԻՔԻ ԵՒ ՆԵՐՍԷՍ Զ.

Արեւելը Լա Թիւրքի լրագրէն առնելով հետեւեալը կը հրատարակէ.

«Անցեալ ուրբաթ հերթեցինք Ղալաթիոյ լրագրոյ մը տեղեկութիւններն ի մասին Ներսէս Պատրիարքի իշխանաց կաթողիկոսութենէ հրաժարման քառասուն: Մեր մասնաւոր տեղեկութեանց համեմատ, այս հրաժարման ճշմարիտ պատճառն ոչ այլ ինչ է բայց թէ Պալատիկոս համալսարանը կանոնադրութիւնն, որ կուղէ փոփոխել Հայոց եկեղեցւոյ գերագոյն Պատրիարքութեան համար ի վաղուց անտի կեցած եղանակը: Արդէն, 1866 ին, Գերբեք Դ. Կաթողիկոսի ընտրութեան ժամանակ, Ներսէս Ս. ր թիւրքիոյ ընտրողաց կողմէ պատուիրակ կարգուած էր ի Ռուսիա, բացայայտ կերպիւ բողոքայն այն նորաձեւութեան դէմ, որ իրենց մտցնել Հայ եկեղեցւոյ օրինաց մէջ: Այսպէս իս լա Թիւրքի մեռեալ տառ մնաց թիւրքիոյ Հայոց համար որք մեծամասնութիւն կը կազմեն: Ըստ որում, Գերբեք Դ. կաթողիկոսի մահէն յետոյ, Ներսէս արքայուն յինքն կանձաւորէր Պալատիկոսայի դէմ եղած ընդդիմութիւնն կարծեցին թէ պիտի կարենան յաղթել այս ընդդիմութեան:

Հայոց Պատրիարքն իրենց կողմը չահելով, և փութացին վաւերացնել նորա ընտրութիւնն յաթուալիս ընտրութիւնն, որ նոր կանոնադրի տրամադրութեանց համաձայն կատարուած է, կըսեն: Եթէ այս պայմանաց մէջ Ներսէս օրագան ընդունէր կաթողիկոսութիւնը, գործնապէս ընդունած պիտի լինէր Պալատիկոսն: «Բայց հայոց մէջ չէին դրած Ն. Արքայունութեան անկողնորդ ընտրութիւնը: Չէ եղած երբեք որ Ներսէս օրագան սկզբունքներ ինքնինքու մէջ զիջում ընէ, առաւել ևս Պալատիկոսի մասին—առաւելան այդ ճշմարիտ թէքստուրուը—և տակաւին կը իշխուի թէ պապական այս կոնգրատի քննէ՞ր յարցոյ Հայ կաթողիկոս հասարակութեան մէջ: Արդ, իշխանաց Ս. Աթոռոյ իրաւասութեան ներքեւ գտնուող Հայք, այսինքն ստուար մեծամասնութիւն, առաւել հաստատամտութեամբ կուզեն որ յարեւելի իրենց ազգային եկեղեցւոյն առանձնաշնորհութեանը, ձեռներ և օրհորութիւնները, և Ներսէս Պատրիարքի դրած չէ մասնիկ իւր հօտին շահէն և իրաւունքները: Թող չնշեն Պալատիկոսն և մենք կը կարծենք թէ Ն. Արքայունութիւնն իւր հրաժարականն ետ կ'առնուի, Բոլոր ինքիքն հոն է: Այս մանրամասնութեանց մէջ մտնել ուղեցինք, որպէսզի մեր ընթերցողները վերահասու լինի իրենց ընթացքին, և այսպէս զգուշացնենք զանոնք երեւակայական ենթադրութեանց դէմ: —

ԻՇԽԱՆ ԲԺՅԵՎ ԿԸ

Միւնիխի լրագրողը կը հրատարակէ հետեւեալ ճանուցումը, որ ստորագրեալէ Աւստրիոյ կայսրուհին եղբոր կողմանէ.

Բոլոր կայսր կամ ազգի ուրիշ հիւանդութեամբ տառապող անձինք, պիտի ընդունին այս հաստատութեան մէջ, որ հիմնուած է վերերոյ լրագրողի օրինաց մէջ: Այսպէս իս լա Թիւրքի մեռեալ տառ մնաց թիւրքիոյ Հայոց համար որք մեծամասնութիւն կը կազմեն: Ըստ որում, Գերբեք Դ. կաթողիկոսի մահէն յետոյ, Ներսէս արքայուն յինքն կանձաւորէր Պալատիկոսայի դէմ եղած ընդդիմութիւնն կարծեցին թէ պիտի կարենան յաղթել այս ընդդիմութեան:

ՍՊԵՐՏԵՐԵՒ. ՇԱՐԼ-ՓԵՐՏԱՄ

Պէտք է գիտնալ թէ, Շարլ-Փէրտոյ իշխանը հաշակաւոր ալիսարոյժ մ'է:

ԹԵՐԹՈՆ

ԱՐՇԱԼՅՍ

ԵՐԹԱՆԳԻ ԵՒ ՍՄԵԼԻԱ

- Աստուած իմ, ինչեք կըրնամ...
- բայց վտանգը...
- Ինչ վտանգ է...
- Այն մարդը, ո՞չ, այն մարդը:
- Մարդասպան մ'է:
- Աստուած իմ:
- Թերեւս զգեց այրի գործողն...
- Նոյն ինչն է:
- Ուրեմն ինչ կայ վտանգը:
- Միշտ զինեալ է:
- Աւելի աղէկ է, յարեց Միքայէլ լուսադրոսեալ ժողովոյ մը:
- Նոյն պահուն մեղմու դուրը զարնուցաւ:
- Անաւոր սենեկապանն վարժուէն այն անկողինն վարադրոյններուն ետին պահուցաւ:
- Տիկին Մարթայի երկիւղն աննկարագրելի էր, բայց Միքայէլի մի քաղաքական նայութեամբն ոյժ առնելով դուրը բացաւ:
- Տէր Իշխանութիւն լոյս մտնելով դուրը կողմն և բանալին իր դրաւանը դրաւ, պահ մը իր խոստովանութեան արգահատական նայութեամբով մը դիտելէ ետեւ ըսաւ:
- Հարկ չ'եմ զգար կրկնելու որ քրիստոնէի մը խոստովանանքն անկեղծ և անկասկած լինելու է...

արդէն մարդկային արարածոց մեղքերն ու... դատարկ ընդանային պարզութեամբ ուղղակի Աստուծոյ առջեւ կը ներկային քառութիւն և թուրքիւն զտնելու համար... ուստի հոգեղէն արարածն ալ տըք է զորով իր ստեղծողին առջեւ կեղծել և սրտել է, զի այն ատեն փրկանակ մեղքերէ սրբուելու ստատանային ձեռքը կը լայնանայ...:

Տիկին Մարթա հակառակ իր յուզման արիւար պատասխանեց: — Ներելիք է արդեք հարցնել, հայր իմ, թէ այս ժամուս, և որ աւելին է, իմ սենեկին մէջ ինչ հարկէ ստիպեալ է խոստովանուելու պարտաւորութիւնս...:

— Քու պարտաւորութիւնդ ինչ պէս և իմ իրենց կրկնակի պատճառներն ունին... աստեղծ մին է որ պատուաւոր տան մը մէջ սպորէն, անհատաւորիմ, քաղաքակրթութեան տեսակէտով աններելի իսկ կրօնական տեսութեամբ մահացու գործ մը կը զգործես... միւսն է... սակայն առաջին կէտը լինընենք և յետոյ երկրորդին կ'անցնինք: Ուստի, ըսէ, պատրաստ ես պատասխանելու:

— Անմիջապէս:

— Ստեղծ է որ սենեկապան Միքայէլը կըրկնուի, և թէ անոր հետ ամուսնանալու տրամադրի ես:

— Ինչպէս որ դիտէք, հայր իմ, հիմա անցնինք այն երկրորդ պատճառին՝ որ այս ժամուս և հոս խոս-

տովանանքի մը պարտ կըրնէ մեր վրայ:

— Արդե՞ս, լսիր, թշուառ դու, և առանց կարմրելու կը խոստովանես այս անգին:

— Արեւելու հարկ չ'կայ, ո՞հիր թէ արդար ինչ այս սէրն, իմ խղճի և Աստուծոյ գիտնալու բանն է... անցնինք, հայր իմ, անցնինք...:

Տէր պնդատիւր բարեկամութեան չափ չ'ուէր, սա կը կարծէր թէ տիկին Մարթան խիստ տկար ու երկչոտ պիտի գտնէ իր միակ գաղտնիքին ծանուցման միջոցին, իսկ երբ այնքան արի տեսաւ զինքն թերեւս իր կենանք մէջ առաջին անգամ լինելով անոր մօտ իր գործածելի եւ զանազին քրաղիւր շփոթեցաւ: Ուստի վայրկեան ան լուրսեան մէջ ուրիշ ելք չ'էր փնտռեց մտովին այն անկողնայի բաւիղէն ազատելու համար ուր ինչպէս էր յանկարծ, և զուշեց:

— Ուրեմն կըրկնուի, լսիր:

— Շիտալ խոստովանելու համար պատասխանեց տիկին Մարթա հեզ նախաւ անտոյ մը, — կ'երեւի թէ ժամանակն յառաջ ծերացած ըլլաւ լուրջ... վստայի, թէ և ձեր մահը կրնա լուրջ ստիպել կրկնած էք ինչ որ քան ռարեկան երիտասարդի մը ծրընդով օժտուել էք... իսկ այժմ ժաղաղաբար կրտսնեմ որ ձեր առաջին իր արժէքը կ'օրհնուցուած է, և ծերութեան նշաններն մին է ստիպել ինչ հայր իմ:

Տէր Իշխանութիւն աւելի ևս չիփեցաւ խոստովանուելու այս երկիւղի պատասխանին վրայ, որ թէ ծաղր կ'ամփոփէր և թէ՛ ո՛ր գիտէ, թերեւս համարութիւնն մը առ այն զգացումն որով երկար ժամանակէ ի վեր կը տանջուէր ինք... ուստի աւելի մօտ գալով զուարթ կերպարան մը կեղծեց և վարժուելոյն ձեռքը բռնելու զուշեց:

— Այ, այդպէս, հայր իմ, ոչ այդպէս, գուշեց տիկին Մարթա ետ քառուելով: — Ինչեղք որ խոստովանալու էք, և այս վայրկեանի ձեր ծանր ու նուիրական պաշտօնը կը կատարէք Աստուծոյ և մեղաւոր մահկանացուն իմիւս միջնորդի դերն ստանձնելով...:

— Մարթա, գուշեց քահանան վարժուելուն հանգարտ կերպարանին չ'անդուրժեց: — Եթէ միտքդ զիս սպաննել է, եթէ զիս ողջ ողջ թաղեալ կը կամիս, բայց խօսէ, արդէն սուսերը արտիս մէջ միտք լինելով հողիս կ'առնես... լնցուր ուրեմն, մեկուոր զիս, բայց իսկոյն, անմիջապէս հարուածով, հոգեկար մը յարգան չ'են տանջեր...:

— Հա՛, հա՛, ինչ աղւոր կը խօսիք, հայր իմ, անուշտ երեւելի Աստուածաբաններու քարոզներէն քաղած լինեմ էք սոյն հոգեւոր խրատներն:

— Մարթա, մի ծաղրեր անձ մը որ ամեն պատշաճութեանց, առնալ կան հպարտութեան նա մանաւանդ իր կարգին ու աստիճանին հակա-

ռակ թու առջև կըրկնուորի:

— «Ար խոնարհեցուցանէ դանձն իւր բարձրացոյն», ըսաւ մեր Տէրն, ձեր վարդապետն, ուրախ եմ անուշեւորս որ խիստ հաւատարմաբար կը կատարէք Յիսուսի պատուէրն ու ձեր պաշտօնը...:

— Մարթա, ա՛լ չափը կանցուես...:

— Ստոյգ է, հայր իմ, որ ձեր խոսհմութիւնն սոյն տեսակ դժվարանքներն լինէ կը խորիւր, սակայն ինչ որ գովելի է պէտք է գովել, այս է արդարութեան պահանջը...:

— Ըսիր թէ կըրկնեմ Միքայէլին, կրկնեց քահանան դժուարաւ բարկութիւնը զայլելով:

— Եւ կը կարծէք, հայր իմ, որ սիրելով քրիստոնէալ ըլլալէ կըրաղքեմ, միթէ Նոր կտակարանի հիմնական սկզբունքը Այդ չէ... Ամեն Պետրոս բարոյաւ չ'է միթէ որ Այն Աստուած է... առանց սիրել քրիստոնէայ մը ինչ կարծէ... ապա, քէն մարդկային կըրկնուր և զգացումներու մէջ սէրէ զատ ինչ կայ մարդ Աստուածութեան մօտեցնող... ո՞չ, հայր իմ, դուք կարծեցով որ սէրէ զուրկ մեղաւոր մ'եմ, կուզաք զիս ապաշխել տալու... սիրտս կարկվեր կը խոցէ... վստայի ես այն մեղաց տէրը չեմ... այդ, սիրտիս և հոգիիս ամեն կարողութիւններովս կըրկնեմ... հաւատացե՛ք ինձ, հայր իմ:

Շարլ ընդ հուպ

ՍԵՐ

ԿԱՄ ԲՆԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ ՍԻՐՈՑ

Նախնի գարեբէ ի վեր ՍԵՐ՝ն
անսպասելի նիւթ եղած է ան-
համար բանաստեղծներու գրչին,
բայց մինչեւ ներկայ դարուս ըս-
կիցները քննուած չէր Սիրոյ բը-
նադանցութիւնը, այսինքն թէ
նիւթ եղած չէր փիլիսոփայի մը
գիտութեան Բանաստեղծ, Թատր-
երգու և Վիպասան, ամենքն ալ
պատկերած են զՍԵՐը միմիայն
մասնաւոր անհատից անձնաւո-
րութեան վրայ, առանց զայն իր
մեկութեամբ, իսկութեամբն ու
նոյնութեամբ փիլիսոփայաբար
քննելու:

Այս թերքն լրացուցած է գը-
րեթէ, Գերմանացի մի փիլիսո-
փայ Արթուր Շօփէնհաւեր, մի
առ մի նկարագրելով Սիրոյ իս-
կութիւնն ու բնադանցական սահ-
մանները, իր «Բնագիտութիւն
Սիրոյ, Metaphysique de l'amour»
մէկ քննարկ հատուածին մէջ, զոր
մաս առ մաս կը հրատարակենք,
աներկմիտ և վատաշ ըլլալով որ
մեծ հաճութեամբ պիտի կար-
գանքն ընկերայորէ, եւ որպէս զի
քննարկողը գաղափար մ'ունե-
նայ նորա հեղինակին վրայ, հարկ
կը համարինք նորա կենսագրու-
թեան վրայ մէկ քանի ծանօթու-
թիւններ յիշատակել հոս:

Արթուր Շօփէնհաւեր, որ մեծ
յոթնամեայ մ'էր, ծնած է Տան-
ձիկ քաղաքին մէջ 1788, փե-
տըրվար 22 թուականին: Իր քն-
տանեաց աւանդութեան նայե-
լով իր նախնիք Հոլանտացի է-
ին: Հայրն հարուստ փառաւո-
րէ մ'էր և ունէր ուսեալ և
կրթեալ միւսք: Մայրը՝ Նոյնա-
ւոր Անգլիկացի մը աղջիկ էր:
Շօփէնհաւեր իր մանուկ հասա-
կին մէջ ճամբորդեց ամբողջ Ալ-
անիա, Պէճերք, Զուիցերլան-
տ, Պրանսա և Անգլիա: Երբ տարե-
կան հասակին հաստատուեցաւ
Հալլին մէջ, ուր երկու տարուան
մէջ մուցաւ իր մայրենի լեզուն,
յետոյ գրիկցին զինքն ի Լատի-
ն: Օտար երկիրներ բնակու-
թիւնը, և զանազան ընկերու-
թեանց մէջ ելու մուտը կանխու-
հաս փորձառութիւն մը հայթայ-
թեցին իրեն, փորձառութիւն
որ հարկաւոր է վաճառականաց
և օգտակար իմաստասիրաց:

Իր հօրը մահը, որ պատահե-
ցաւ 1804ին, պատճառ եղաւ
թողուլ իր վաճառականական ու-
սումներն որոցմով կը զբաղէր մին-
չեւ այն ատեն: Զբաղ որ վա-
ճառականի մը գրասեղանին եւ
տետնի պարբեր համար ծնած չէր
ինք, այսու ամենայնիւ հօրը թու-
ղած հարստութիւնն ապահովեց
իր անկախութիւնն ու ժամանա-
կը: Իսկոյն սխաւ տալ ինքզինքը
գրականութեան, գիտութեան և
մանաւանդ փիլիսոփայութեան:
Միշտ կը փորձարար և կը խորհը-
րածէր Բանդն ու Պրատորը, կը
յաճախէր Կէթթինկի և Պէրլի-
նի համալսարանները: Սորվեցաւ
հանրաբանութիւն, բուսաբա-
նութիւն, մետաքսաբանութիւն,
բնախօսութիւն, ազգաբանու-
թիւն, իրաւագիտութիւն, զի-
միագիտութիւն, մաթիմատիկան,
թիւն, եւրոպականութիւն, քը-
նարագրութիւն, գիտական և
կրթական և այլն և այլն:

Երբ 1831ին քոլերա ծագե-
ցաւ ի Պէրլին, Շօփէնհաւեր ան-
պայման երկրի մը զգալով այդ-
ախտէն, Փրանքֆորթ գնաց և
ապրեցաւ տակաւին քան և ինք
տարի: Մեռաւ 1860ին եօթա-
նասուն երկու տարեկան:

Ո՛վ դուք, բարձր եւ խորհե-
ցիտութեանց մեջ իմաստուն-
ներ, որ խորհած էք եւ գիտեք
թէ ո՞րք եւ ի՞նչպէս ա-
մեն բան կը միանայ բնութեան
մէջ, քսէք, ի՞նչու եք բոլոր
այս սերերը, բոլոր այս հաւ-
բոյրները: Բայց ի՞նչ գայս,
դուք ո՛վ բարձր գիտուններ:
Զարգարեքք մեր նորք միտ-
քերը եւ քսէք ի՞նչ թէ ո՞րք, երբ
եւ ի՞նչպէս սիրել եկաւ ի՞նչ,
ի՞նչու համար սեր եկաւ ի՞նչ:

ՊՈՒՐԻԿԻՐ — BURGER

Առ հասարակ հրատեսներ որ բա-
նաստեղծը ՍԵՐը նկարագրելու դա-
ղած են: Սիրոյ նկարագրութիւնը
զիստաւոր առարկայ եղած է եղբա-
կան, օրերգական կամ զգեստա-
կան թատերախաղերու, դասական
կամ ոչ-դասական գրութեան
թէ՛ ի Հնդկիս և թէ՛ յԵւրոպա: ՍԵՐը
թէ՛ զիւցանական և թէ՛ քնարե-
գական բանաստեղծութեանց համար
ուրիշ բոլոր նիւթերէն աւելի բեղ-
մնաւոր է, առանց խօսելու անհա-
մար փայտանութեանց վրայ, որը
դարեւ հետէ կ'արտադրին Եւրո-
պայի բոլոր քաղաքակիրթ երկրինե-
րու մէջ, տարուան եղանակով պը-
տուգներուն նման կանոնաւոր կեր-
պով, բոլոր այդ արտադրութիւնք
ուրիշ բան չեն, եթէ ոչ այս կրից
(Սիրոյ) տարբեր և աւելի կամ նուազ
զարգացեալ նկարագրութիւններ:
Ամենէն կատարեալ նկարագրութիւնը
ինչպէս Ռոման Ժիլիէթ, և Նոյնա-
ւոր Արթուր Շօփէնհաւեր, որոնց տի-
րացած են: Մեծագույն փոխադրե-
րէր լսենք Լուիս Բրայլի հետ թէ
կան սիրով մտկոյնները որք ճիշդ-
ներ են որոյ վրայ բոլոր աշխարհ
կը խօսի բայց ոչ ոք տեսած է զա-
նոնք, նոյնպէս կը սխալինք, երբ
ժխտենք Լաիթ Զալէրի հետ այս
կրից իրականութիւնն և ուրանալը
անոր՝ ընդհանրական համակերպելիք
մ'ըլլալը: Քանզի անկարելի է ըմ-
բանել իր օտար մի գրացում կամ
մարդկային բնութեան հակառակ,
իր տոսկական մի երկակարգութիւն
զայն՝ զոր բանաստեղծներու հան-
ճարը չիտարի նկարագրելէ, ոչ ալ
մարդկութիւնը կը կասի ըստ անկախ
տեղի համակերպութեան մ'ընդունելէ:
վասնզի առանց ճշմարտութեան չկայ
կատարեալ արհեստ մը:

Զի՛ք ինչ քննարկէք քան ճշմարտութիւն,
ճշմարտութիւն միայն օրէնք է:

ՊՈՒՐԻԿԻՐ

Այսու հանգերը ընդհանուր փոր-
ձառութիւնը, թէեւ ամեն օր չկրկն-
ուի, կ'ապացուցանէ որ եւտանդուն
և տակաւին զգալի միտումը կը բը-
նայ, շատ պարագայից մէջ, մեծնալ
և զանգանակ բոլոր միւս կրեքերն իր
զօրութեամբ, կրնայ յաղթել ամեն
արգելներու անհաւատարի դրու-
թեամբ և յարասեութեամբ մը,
մինչեւ այն կէտն ուր աներկայ կեան-
քը պիտի տայ իր բաղձանքը գոհա-
ցունելու համար: Միմայի վկայելու
մէջ չէ որ Վէրլէրներ և Եւրոպայի Օր-
թիւներ կան: Իւրաքանչիւր տարի
Եւրոպայի մէջ գտնէ վեց հոգի կը-
մեւելին յանձնաժողով, և նոցա տա-
նապանքները միմիայն մահներն ար-
ձանագրող դրագրին տետրակին մէջ
կը նշանակուին: Պարզիւրեմ և Սեզ-
լիերէն լրագիր ընթերցողը պիտի
խոստովանին որ քսածն ստոյգ է:
Բայց աւելի մեծ է այս կրից սաստ-
կութեան յիմարանոց գացողներուն
թիւը: Վերջապէս ամեն տարի կը-
պատահին կրկնակի անձնաստղանու-
թիւններ, երբ որ երկու սիրահար-
ներ յուսահատութեան մղուած զոհ
կ'երթան արտաքին պարագայից՝ որը
կ'անջատեն իրենք: Եւ քան չկը պը-
ցայ հասկնալ թէ, ինչպէս կը լըրայ որ
երկու էակներ, որք զիրար կ'սիրեն
և կը հաստատան որ այս սիրոյ մէջ
պիտի գտնեն իրենց ծայրագոյն եր-
ջանկութիւնը, նախամեծար չեն հո-
մարի առ օտին կոխել այն ընկե-
րական պայմաններն և ամեն կերպ
ամօթի հարեւրել ըստ թէ կեանքը
թողուլ, ի բաց կ'ալլով այնպիսի եր-
ջանկութեան մը որմէ դուրս ոչինչ
կ'երեւակային: Պարզ խորհիւն աստի:

ԱՅՏԸՆ

Անչին խմբագիր Արշակ պատ-
ուական լրագրոյ:

Ազգագրութեան օրաթերթից 1287
թուոյն մէջ վիճակիւ ընդհանուր
վարժարանաց վրայ տեսութիւն
մը բրած ատեն անոնց ամենուն
գոհգոհ վիճակի մէջ գտնուին
ապացուցանելու ուղիւով քաղաքէս
առ Զեղ ուղղեալ Մայիս 30 ամ-
սաթով նամակ մը պարունաւ:
Կուլթիւնը կը հրատարակէիք, ո-
րով ըստ տեսութեան յիշեալ
Պ. Նամակագրին կը յայտարարէիք
թէ անդադր վարժարանի փակ-
ման պատճառն գաւառական
վարդութեան անհոգութեան տը-
գիւնքն է և թէ առանց քահա-
նայի միջնորդութեան երբեմն
պատահած են անթաղ,
բայց յիշեալ Պ. Նամակագրին
սոյն տարակութիւնք ըստ մեզ
անտեղի և ճշմարտութեան բոլոր-
ւորին հետի թուելուն համար,
խորհուրդս կը փութայ յանուն
արգարութեան հերքել զանոնք
հրապարակաւ:

Նոյն օր տեղւոյս վարժարանի
փակումն ուրիշ պատճառէ մը
յուսալ եկած չէ երբեք, այլ
պարզապէս նիւթ տրան հատցիկից
նուազութեան, հետեւաբար այս
մասին գաւառական տեսութիւնն
կամ հոլութիւնն յանգանք մը
չունենալէ զատ փափաք յայտ-

նած է նաեւ դասատու մը զրիւ-
րու, որ գոյադրաբար զանց ե-
ղած է, խորհրդոյս այն առար-
կութեան վրայ՝ թէ հատցիկից
անհաւանութիւնն անդի տը-
ւած է սոյն ցաւալի վիճակին և
թէ սորա դարման տանելու հա-
մար ջանքեր կը յիշին՝ որոց ար-
դեամբ դպրոցը վերստին բաց-
ուեցաւ այժմ:(1)

Նոյնպէս, արդարեւ տեղւոյս
քահանան առժամանակեայ կեր-
պիւ իւր հայրենիքը գացած է,
սակայն ի բացակայութեան նորին
պատահած են ինչեղեղ մը երբեք
օրերով անթաղ մնացած չէ, այլ
առ առաւել 3 ժամ մինչեւ նա-
ղէի թափանցելու գաւառացի
խոլ եթէ երբեք պատահած է
սակայն այսպիսի իրողութիւն մը
զոր մեք չեմք գիտեր, թող հա-
ճի Պ. Նամակագրին ցոյց տալ
մեզ զայն յականէ:(2)

Արդ, խմբագիր Տէր, խնդրե-
լով որ բարեհաճիք ձեր անկող-
նակալ թերթին մատակալ թիւ-
ւերէն միոյն մէջ ներկայիս ան-
կիւն մը շնորհէ

Մնամք

Այո՛րքն Թաղ. խորհուրդ.
12/24 Յունիս 1884 Այսթնու.

(1) Այսթնի պատուարժան Թաղա-
կան խորհուրդն աւելի շնորհա-
լութիւն կը պարտի ուրեմն մեր Պ.
թերթակցին, որ ինչպէս յայտնի կը-
տեսուի, շարժառիթ եղած է այդ-
ցաւալի վիճակին դարման տանելու
համար եղած ջանքից և դպրոցին վե-
րստին բացման: Իսկ պատուարժան
Խորհուրդ այն առարկութիւն, թէ
«գաւառական տեսութիւնը կամ
Հոլութիւնը յանցանք մը չունի
դպրոցին փակման մէջ, և դասատու
մը զրիւրու փափաք յայտնած բայց
զանց եղած է դժբաղդաբար», այս
առարկութիւնը կրնայ, շատ ըսե-
լիքներու և խորհրդածութեանց ա-
ռիթ կընծայէ մեզ, վասնզի յանգա-
նք Կուլթիւն չէ զգալ երկուս կողմ-
հոս ուղղութիւն ընթերցողին առջեւ,
սակայն անդ չէ հոս առայժմ այդ
խորհրդածութեանց:

(2) Այսթնի պատուարժան Թաղա-
կան խորհուրդը չհերքել սակայն թէ
իր ուղած քահանան զրացուած է ի-
րեն, և կը խոստովանի որ, նմանեալ
պատահած ատեն ուրիշ քաղաքէ
քահանայ կը երթն: Փոյթ չէ երբեք,
թէ երբեք ժամ կամ երեք օր հեռա-
ւորութիւն ունի քաղաքը: Անպա-
տահութիւնը միշտ անպատահութիւն
է այս պարագայիս մէջ, բաւական
է որ Այսթնի Հայ ժողովուրդ իրեն

ԴԱՆՈՒՑՈՒՆԻՔ

Կըմանուցուի Հայ հասարա-
կութեան, որ Արշակ տպագրա-
նը պատրաստ է տպել, չափաւոր
գիներով ամեն տեսակ տոմարի,
ծանուցում, յայտարարութիւն,
հաշուեցուցակ և այլն:

Մէլի խան, վերնայարկ, 17:

Պատուելի Տօբիթը Մ. Բ. Իւ-
թիւնեանի թանգարան ժողո-
վրդեան ու պարբերական հրատա-
րակութեան խաղիլ, Մայիս, Յու-
նիս և Յուլիս ամսոց տետրն հը-
րատարակուած է, որ կը պարու-
նակէ Պէդեսան Յարութիւն ա-
միրայի կենսագրութիւնն և որ
նուերեալ է առ ի յիշատակ հան-
գուցեալ Յակոբ Էֆէնտի Սպար-
թաւանի:

Աւելորդ է ըսել թէ, մինչեւ
հիմայ հասարակութիւնը շատ
օգտած է մեծարոյ տօքթորին
երկախորութիւններէն, ուստի մեծ
յոյս ունինք որ այս նոր գրքոյն
եւս հաճութեամբ պիտի կար-
դացուի:

Մեծապատիւ տէր,

Կ'աղաչուի Ձեզ որ բարեհա-
ճիք ներկայս հրատարակել Ձեր
ազգայնական լրագրոյ հետզհետեւ
մի քանի թիւերուն մէջ իւր
բարեխիտ ազգայնաց:

Տեղւոյս Գեր. Ս. Առաքնորդ-
հայրն, Տէտէ-Աղաճի նորակա-
նոյց եկեղեցւոյ օծման հանդէսը
պիտի կատարէ յառաջիկայ 23
յունիս յաւուրն շարժութիւն. ուս-
տի զայս կը ծանուցանմք ի տե-
ղեկութիւն բարեպաշտ ազգայ-
նոց, որպէսզի փափաքողք փու-
թան ներկայ գտնուի ի նոյն օր,
յայդ նուիրական հանդէս:

Մնամք յարգանքով

Դիւանապետ Առաքն. Հայոց Ա-Պետ-
րոս Գ. ՍՈՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
3 Յունիս 1884

Եւսթն. Հայոց Անդրեանապոլիս
յաւուրն քահանայ չունի և օտար
քաղաքէ կը երթն ի հարկին:
Պատուարժան խորհուրդը, լու-
թեամբ կ'անցնի նաեւ մեր Պ. թերթակ-
ցին յայտնած այն իրողութեան նը-
կատմամբ թէ, ժողովուրդն առանց
ժամերգութեան եկեղեցի կը յաճախէ
և այս կերպով օտար հասարակու-
թեանց ծարր եղած է: Արշ.

B. DIOGENIS & Co

Վ. ՏԻՕԵՆԻՍ ԵՒ ԸՆԻ.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՃԱՌԱՎԱՐՆԵՐՍ

ԱՄՈՒԱՆ ԵՂԱՆԱԿԻ ՆՈՐԱԶԵՆՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՆԻԹՈՑ

Այեւ- Հիւսիս, 19/1 Մայիս, 1884

ԿԱՆԱՆԵ ԳՕԾԹԻՒՄՆԵՐՈՒ, ՌՕՊԱՆԵՐՈՒ և ՏՂՈՑ ՀԱԳՈՒՄՏԵՆ-
րու համար օտան գիներով ամենէն նոր տեսակ ՄԵՏԱԲՈՒՄՑ, ԲԸՐ-
ԴԵՂԵՆ և ԱՄՈՒԱԿԵՂԵՆ ՍԹՕՅԱՆԵՐ, ինչպէս նաեւ զանազան տե-
սակ ՖԱՆԹԱՅԻՄՑԻ ՀԻԹԻԿԵՆԵՐ, ի վաճառ հանուած են:

Ամենանոր և ամեն տեսակ ձեւերով ՓՆԴՈՐՆԵՐ կանանց, փոք-
րիկ աղջկանց և փոքր տղոց համար:

Տանթէլաներու, ասեղնադորձութեանց, երկնքերու, ժապա-
ւենքերու, ծաղիկներու և փետուրներու, քօթներու, վիշնոյներու,
փողկապներու, ձեւանոցներու, հովաքներու, հովանոցներու և այ-
լն և այլն կատարեալ և բազմազան տեսակներ:

Վերջապէս նորը ճաշակի յարմար նիւթերու առատ զանազա-
նութիւն մը:

ԱՐՏԱՆՈՎՈՐ ԿԵՐՈՎԱՐ ԱՅՈՒՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

Կը գտնուին յիշեալ ընդարձակ վաճառատանց մէջ

ԱՐՏԱՐՄԵՆՏԻՑԵՆ 33 ՂՐՈՒՆԻ ՀԱՇԻՐՈՎ

Իզմիր 19/1 Մայիս 1884

